

INTERFAOL O'QITISH METODLARI

Karimova Sitora Qurbonboy qizi

Zarmed Universiteti Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabasi

Ilmiy rahbar:

Eshonqulova Malika Zayniddin qizi

Zarmed Universiteti Pedagogika psixologiya kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada interfaol o'qitish metodlarining mohiyati va ta'lim jarayonidagi ahamiyati yoritilgan. Interfaol metodlar o'quvchilarning o'quv jarayoniga faol jalb qilinishi, mustaqil fikrlash va muammolarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan. Maqolada guruhviy muhokamalar, klaster metodi, rol o'ynash, case study kabi asosiy interfaol usullar ko'rib chiqilib, ularning afzalliklari va ta'lim jarayonidagi samaradorligi tahlil qilingan. Ushbu metodlar ta'lim jarayonini samarali, qiziqarli va ijodiy qilishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: interfaol o'qitish metodlari, samarali, rivojlantirish, Venn diagrammasi,

Interfaol o'qitish usullari zamonaviy pedagogika jarayonida katta ahamiyatga ega bo'lib, ta'limni aniq maqsadli va samarali tashkil etishga yordam beradi. Ushbu metodlarning asosiy mohiyati o'quvchilarni o'quv jarayoniga faol jalb qilish, ularni muammolarni mustaqil hal etishga o'rgatish va o'rganilayotgan bilimlarni amaliyotda qo'llay olish ko'nikmalarini shakllantirishdir.

Interfaol metodlarning afzalliklari:

Faol ishtirok: Interfaol usullar orqali talabalar bilimlarni mustaqil izlashga, ulardan foydalanishga va amaliyotda qo'llashga jalb qilinadi. Bu o'z navbatida ular o'rtasida mas'uliyatni oshiradi va mustaqil o'qishga qiziqishni kuchaytiradi.

Ko'nikmalarni rivojlantirish: Talabalar o'rtasidagi o'zaro muloqot va hamkorlik orqali nafaqat bilim, balki muloqot qilish, muammolarni hal qilish, tanqidiy fikrlash kabi ko'nikmalar rivojlanadi.

Yuqori darajadagi motivatsiya: O'quv jarayonida faol ishtirok etish talabalarning o'qishga qiziqishini saqlab qoladi va ularni rag'batlantiradi.

Ijodiy fikrlashni rivojlantirish: Interfaol metodlar yordamida talabalar ijodiy fikrlashni rivojlantiradi, ya'ni ma'lumotlarga yangicha yondashish, muammolarni noan'anaviy usullarda hal qilish qobiliyatini o'zlashtiradi.

Asosiy interfaol metodlar:

Guruhiy muhokamalar (Discussions): Talabalar kichik guruhlariga bo'linib, muayyan mavzuni muhokama qilishadi. Bu usul talabalarni o'z fikrini ochiq bildirishga, boshqalarning nuqtai nazariga hurmat bilan qarashga va umumiy xulosalar chiqarishga o'rgatadi.

Klaster metodi: Bu metodda talabalar ma'lum bir mavzu yoki muammoni ko'tarib, uning yechimini qidirishadi va fikrlarni guruhlaydilar. Masalan, o'qituvchi asosiy mavzuni belgilaydi, talabalar esa ushbu mavzu atrofidagi g'oyalarni guruhlariga ajratishadi. Bu o'quvchilarda tizimli fikrlash ko'nikmasini shakllantiradi.

Venn diagrammasi: Talabalarga ikki yoki undan ko'p tushunchani taqqoslash vazifasi beriladi. Diagrammada o'xshashliklar va farqlar ko'rsatiladi. Bu usul talabalarga ma'lumotlarni tahlil qilish va umumlashtirish imkonini beradi.

Venn diagrammasi ikki yoki undan ortiq tushunchalarni taqqoslash va ularning o'xshashliklari hamda farqlarini ko'rsatish uchun samarali vizual usuldir. Bu diagrammada har bir tushuncha doira shaklida ifodalanadi, va doiralar bir-biriga qisman yoki to'liq ustma-ust tushadi.

Diagrammadagi har bir doira ma'lum tushunchani bildiradi:

Doiralar ustma-ust tushadigan qismi - bu o'xshashliklar, ya'ni tushunchalarning umumiy xususiyatlari ko'rsatiladigan qism.

Doiralar ustma-ust tushmaydigan qismi - bu esa har bir tushunchaga xos bo'lgan farqlarni ifodalaydi.

Talabalar Venn diagrammasidan foydalanib, quyidagi maqsadlarda bilimlarini kengaytirishlari mumkin:

Ma'lumotlarni tahlil qilish.

Tushunchalarni taqqoslash va farqlarni topish.

Muhim o'xshashliklarni aniqlash va umumlashtirish.

Bu usul talabalarni o'z fikrlarini chuqurroq tushunish va ular orasidagi bog'liqliklarni kashf qilishga undaydi.

Misol uchun, matematika va fizika fanlarini taqqoslash uchun Venn diagrammasi chizish mumkin, bunda har ikki fanning umumiy jihatlari (masalan, formulalar, hisoblash usullari) va o'ziga xos jihatlari (masalan, matematikada sof nazariy tushunchalar, fizikada amaliyotga asoslangan bilimlar) ko'rsatiladi.

Rol o'ynash o'yinlari (Role-play): Ushbu metod talabalarni hayotiy vaziyatlarni drammatizatsiya qilish orqali muammolarni hal qilish ko'nikmasini rivojlantiradi. Masalan, talabalar turli rollarni bajarishadi va muayyan vaziyatda qanday yo'l tutish kerakligini muhokama qilishadi.

Tuzatish va tahlil (Case study): O'quvchilar real yoki yaqin vaziyatlarni tahlil qilib, turli yechimlarni izlaydilar. Bu usul ularni nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llashga o'rgatadi.

Bumerang savollari: O'qituvchi talabalarni muammolarni o'zlari hal qilishlariga rag'batlantiruvchi savollar beradi. Talabalar muammo yoki savolni o'z nuqtai nazarlari orqali muhokama qilib, javob topishga harakat qilishadi.

Blits-so'rov (Brainstorming): Bir necha daqiqada talabalardan berilgan mavzu bo'yicha maksimal darajada ko'p fikrlarni aytish talab qilinadi. Bu usul ijodiy fikrlashni rivojlantiradi va yangi g'oyalar yaratishga ko'maklashadi.

Interfaol metodlarning ta'limdagi ahamiyati:

Interfaol o'qitish usullari ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvni ta'minlaydi. Ushbu metodlar nafaqat bilimlarni yetkazish, balki ularni o'zlashtirish va qo'llash ko'nikmasini shakllantiradi. Shuningdek, talabalarning fikrini mustaqil shakllantirish, jamoaviy ishlash va o'z fikrini bildirish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Xulosa

Interfaol o'qitish usullari zamonaviy ta'lim jarayonining ajralmas qismidir. U nafaqat o'qitish jarayonini qiziqarli va samarali qiladi, balki talabalarni bilim va ko'nikmalarni mustaqil ravishda egallashlariga yordam beradi. Interfaol metodlarni ta'lim jarayonida kengroq qo'llash talabalarning intellektual va shaxsiy rivojlanishiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. <https://soff.uz/product/psixologiya-venn-diagrammasi-metodi>
2. <https://arxiv.uz/uz/documents/referatlar/pedagogik-psixologiya/o-qitishning-interfaol-metodlari-2>
3. <https://arxiv.uz/uz/documents/slaydlar/pedagogik-psixologiya/interfaol-metodlar-va-ularning-tasnifi>

